

MILJØVERNDEPARTEMENTET

Norsk klimapolitikk

Statssekretær Heidi Sørensen
CIENS-dagen 10. nov. 2011

Foto: John Mjøl, Trondheim havnevesen

Global temperaturøkning begrenses til 2°C

2

Verdens ledere ble på Klimatoppmøtet i København i 2009 enige om et felles mål om at den globale oppvarming begrenses til 2 grader i forhold til førindustriell tid.

Ifølge FNs klimapanel, må utslippsveksten stanse innen 2015, og utslippene må reduseres med 50-85% innen 2050 om vi skal oppfylle 2 gradersmålet.

Det innebærer at de rike landene må redusere sine utslipp med 25-40 prosent fra 2000 til 2020. Den store utslippsveksten i land som Kina og India (G77) må også reduseres.

De fleste utslippsscenarioene fra klimapanelet, viser vekst i CO₂-utslippene utover i det 21. århundret.

Is og snø smelter raskere i nord enn tidligere dokumentert i blant annet ACIA (2005) og rapportene fra FNs klimapanel i 2007. Dette er blant konklusjonene i en sammenstilling av vitenskapelige undersøkelser som ble rapportert til Arktisk Råd nå nylig (høsten 2011).

Havisen, Grønlandsisen og isbreene i nord minker både i utstrekning og volum. Temperaturen i permafrosten har økt med opptil 2 °C enkelte steder. Snøforholdene endrer seg betydelig i ulike regioner med tidligere smelting om våren og mer snø i enkelte områder av Sibir.

Rapporten dokumenter for første gang et forsterkende samspill ved at et mindre areal dekket av snø og havis fører til lokalt lavere albedo, slik at mer stråling absorberes ved bakken og dermed øker temperaturen og avsmeltingen enda mer.

Observasjoner viser en rask, nedadgående trend i både utbredelse og tykkelse til isdekket i Arktis, slik at isdekket nå er preget av både tynnere og yngre is enn tidligere. 2011 har vært svært tett på rekordåret i 2007.

Tapet av havisen kan få mange konsekvenser. Størst oppmerksomhet har situasjonen med isbjørn og hvalross fått. Men de er markører i et større økosystem som er i dramatisk endring. Havisen er like viktig i dette økosystemet som trærne er for regnskogen. Der isen møter havet, produseres enorme mengder fettholdige alger som er selve drivverket i det arktiske økosystemet. Når iskanten blir borte, forsvinner også algene. Dette forplanter seg videre i økosystemet og vil påvirke fisk, fugl, sel, hval, hvalross, polarrev og isbjørn.

Behov for drastiske utslippsreduksjoner

I følge FNs klimapanel, er klimaendringene de siste 50 årene menneskeskapte

4

Foto: Marianne Gjør

FNs Klimapanel regner det som mer enn 90 prosent sannsynlig at mesteparten av klimaendringene de siste 50 årene er menneskeskapte. Det er også meget sannsynlig at gjennomsnittstemperaturen på den nordlige halvkule var høyere i perioden 1950 - 2000 enn i noen annen femtiårsperiode de siste 500 årene.

Konsentrasjonen av klimagassene CO₂, metan og lystgass i atmosfæren har økt markant, som et resultat av menneskelig aktivitet siden 1750, og overstiger nå langt de førindustrielle verdiene. De globale økningene i konsentrasjonen av CO₂ skyldes hovedsakelig bruk av fossilt brensel og avskoging. Økte konsentrasjoner av metan og lystgass skyldes hovedsakelig utslipp fra jordbruket. En økning i disse klimagassene har økt atmosfærens drivhuseffekt, og anses som hovedårsaken til den globale oppvarmingen.

Mange land har satt seg ambisiøse klimamål, mange følger opp og reduserer sine faktiske utslipp og landene skal lage lavkarbonstrategier i henhold til klimaavtalen i Cancun i 2010.

Internasjonale klimaforhandlinger mot Durban

Overordnet mål:
En legal bindende avtale
Begrense temperaturøkningen til 2° C over førindustrielt nivå
Avtale under FNs klimakonvensjon

Prioriterte områder:
Utslippsreduksjoner
Klimafinansiering
REDD+ – redusert avskoging i utviklingsland
Tilpasning
Kyotoprotokollen

5

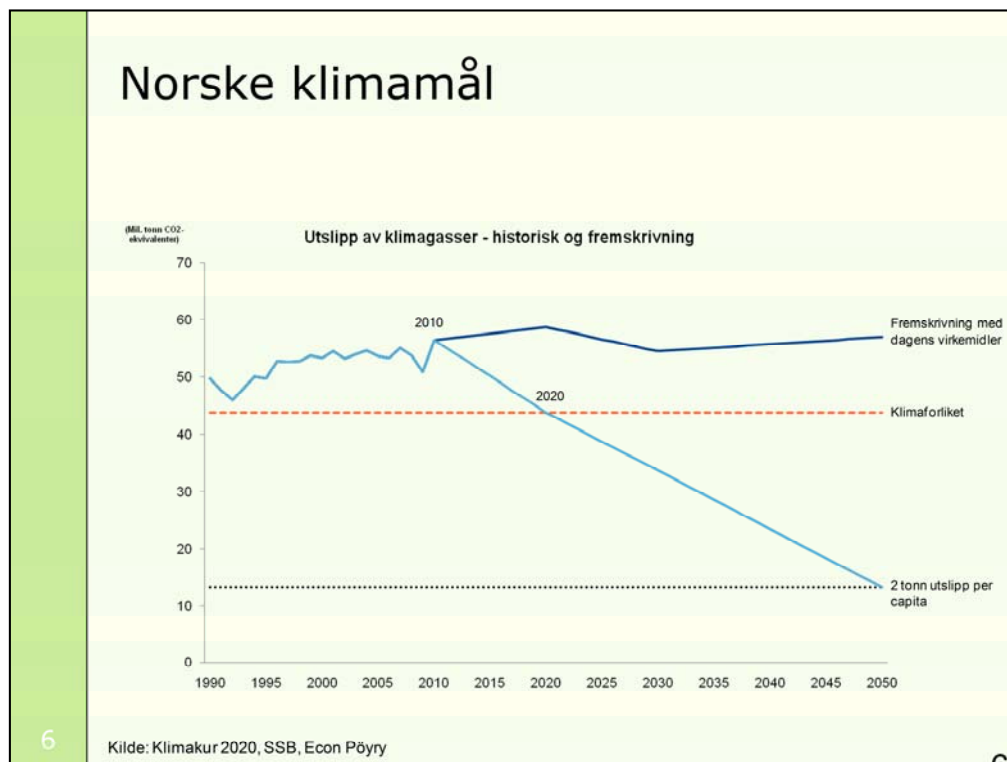
Foto: Marianne Gjerv

Klimakonferansen i Cancún i desember i 2010 var et stort skritt framover. Fokus mot forhandlingsmøtet i Durban i desember 2011 er å få implementert beslutningene fra Cancún og å komme fram til et resultat i Durban som legger grunnlaget for en helhetlig, bindende klimaavtale. Kyotoprotokollen spiller en viktig rolle og vil bli et vanskelig tema frem mot Durban. Målsettingen om en ambisiøs global klimaavtale med bred deltakelse står fast. Vi mener det er nødvendig for å sikre målsettingen om å holde temperaturøkningen under to grader i forhold til førindustriell tid.

Å øke ambisjonene globalt er helt nødvendig. Norge har, sammen med Australia, foreslått et veikart, med konkrete milepæler for hvilke beslutninger som trengs på veien til et velfungerende globalt klimaregime

Den sentrale avveiningen mot Durban, er hvordan vi kan få et resultat som viderefører Kyotoprotokollen, koblet til mer bindende forpliktelser for de store utslippslandene. Her har statsråden tatt et eget initiativ for å finne muligheter for mellomløsninger.

Forhandlingsmøtet i Panama 1.-7. oktober i år var alt i alt positivt, og ga et forholdsvis godt grunnlag for partskonferansen i Durban i desember. Forventningene til Durbanmøtet er at det skal foreligge resultater på alle sentrale forhandlingstemaer, herunder finansiering og

Norsk klimapolitikk er tuftet på den forrige klimameldingen fra 2007 og det påfølgende klimaforliket.

Norge har som mål å redusere utslippene globalt tilsvarende 30 prosent reduksjon i forhold til 1990.

Omtrent 2/3 av utslippsreduksjonen skal tas i Norge (rød stiplet linje i figuren)

Norge skal være karbonnøytrale i 2030, som en del av en global og ambisiøs klimaavtale der også andre industriland tar på seg store forpliktelser.

Det er et langsiktig mål at Norge skal bli et lavutslippssamfunn.

Ny klimamelding

Dagens klimapolitikk er tuftet på klimaforliket og den forrige klimameldingen. Allerede da klimaforliket ble forhandlet fram, var det klart at det ikke var nok virkemidler til å nå klimamålet fra forliket. Derfor ble utredningen Klimakur satt i gang for å brette ut alle mulige virkemidler for å redusere utslippene og vurdere kostnadene ved disse.

Klimakur følges nå opp og er et viktig grunnlag i arbeidet med den nye klimameldingen, som skal komme i 2012.

Regjeringens klima- og skogprosjekt

Redusere utslipp fra skog

Bidra til bærekraftig utvikling

Bevare økosystemtjenester og naturmangfold

Foto: Thomas Marent

Foto: Regnskogfondet

Foto: Regnskogfondet

Foto: Thomas Marent

8

Å redusere avskoging i utviklingsland kan gi en viktig klimagevinst. Skogene har også et rikt naturmangfold og er livsgrunnlag for mange fattige.

Gjennom internasjonale program i FN, Verdensbanken og regionale utviklingsbanker, støtter Norge og andre giverland tiltak mot avskoging i mer enn 40 utviklingsland.

Det unike med klima- og skoginitiativet har vært å etablere resultatbaserte partnerskap med Brasil, Indonesia og Guyana.

Norges samarbeid med store skogland kan gi store resultater: Brasil og Indonesia huser til sammen mer enn halvparten av verdens skoger. Brasil har redusert avskogingen med om lag 70% de siste sju årene. Landets reduksjon av utslipp fra avskoging i 2010, er antakelig det største enkeltstående klimatiltaket noe land har gjennomført.

Utvalg for økosystemtjenester

Internasjonal studie om økonomiske aspekter ved naturmangfold og økosystemtjenester (TEEB)

Etablering av et ekspertutvalg om verdier av økosystemtjenester og arbeid med en norsk offentlig utredning

9

The Economics of Ecosystems and Biodiversity (TEEB) er en internasjonal studie om økonomiske aspekter ved naturmangfold og økosystemtjenester. Målet med studien er å synliggjøre de økonomiske bidragene fra verdens økosystemer og de globale kostnadene forbundet med fortsatt tap av naturmangfold. Likeledes er et mål å synliggjøre hvordan disse verdiene kan bringes inn i beslutningsprosesser og hvilke virkemidler som kan benyttes for å ta vare på disse verdiene.

- Et utgangspunkt for studien var Sternrapporten om klimaendringer, som bidro til et bredere fokus og interesse for klimaspørsmål. Tilsvarende er det ønskelig med økt interesse for naturmangfold og økosystemtjenester, for å få bedre vedtak og gjennomføring av konvensjonen om biologisk mangfold.

Norge har bidratt økonomisk til prosjektet siden 2009. En synteserapport ble lansert i Nagoya i 2010.

Regjeringen har i høst oppnevnt et offentlig ekspertutvalg skal beregne verdien av naturmangfoldet i Norge, slik at vi blir bedre i stand til å se verdien av en velfungerende natur og de tjenestene naturen gir oss.

Utvalget skal også foreslå metoder for å vurdere og verdsette konsekvensene for velferd og livskvalitet av endringer i naturmangfoldet og økosystemtjenester. Videre skal det utrede hvordan slike verdier kan anslås eller beregnes som en del av Norges nasjonal formue.

Utvalget skal ferdigstille en Norsk offentlig utredning i 2013.

Menneskeskapte klimaendringer får alvorlige konsekvenser for natur og samfunn. Om kort tid lanserer FNs klimapanel en rapport om ekstremvær og hvordan vi skal forebygge og håndtere hyppigere og mer intenst nedbør, tørke og langvarige hetebølger. Rapporten bekrefter mange av de viktigste funnene i 4.hovedrapport, blant annet at nedbørsmønstrene endrer seg og at vi vil oppleve flere og mer langvarige hetebølger.

Siden 2007 har det vært arbeidet med utviklingen av en nasjonal strategi for klimatilpasning. Et offentlig utvalg ble opprettet i 2008, ledet av daværende fylkesmann i Sogn- og fjordane, Oddvar Flæte. Presenterer en samlet oversikt over konsekvenser av klimaendringene på berørte samfunnsområder og drøfter hvordan tilpasningsarbeidet kan styrkes og utvikles videre.

Regjeringen har satt i gang et arbeid med en stortingsmelding om klimatilpasning. I den forbindelse skal vi se nærmere på kunnskapsbehov, hvordan vi sentralt kan legge bedre til rette for at berørte kan ta sin del av ansvaret, og avklare roller og ansvar for eksempel mellom kommunale og statlige myndigheter.

Vi har alt vi
trenger, kanskje
med unntak av
politisk vilje...

...men politisk
vilje er en
fornybar ressurs.

Al Gore,
Nobelprisvinner